

aréna

91609

komorní scéna

Martin McDonagh

PORUČÍK Z INISHMORU

Překlad: **Milan Lukeš**

Režie a hudba: **Michal Lang**

Scéna a kostýmy: **Lucie Loosová**

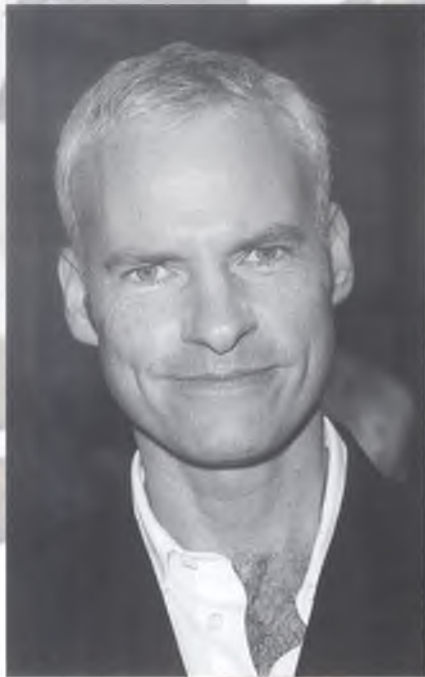
Dramaturgie: **Tomáš Vůjtek**

Osoby a obsazení:

Donny - **Dušan Škubal** / Davey - **Michal Moučka**

Padraic - **Michal Čapka** / Mairead - **Tereza Dočkalová**

James - **Vladislav Georgiev** / Christy - **Josef Kaluža**

Martin McDonagh (1970) patří k nejhranějším současným dramatikům. Tento rodák z Londýna má po svých rodičích irské kořeny, a tak pravidelně trávil prázdniny v západním Irsku, kam později umístil i děj svých her. Své autorské počátky sice nejprve spojil s rozhlasem, nicméně z dvaadvaceti her, které nabídl BBC, nebyla přijata ani jedna. Od druhé poloviny devadesátých let se na jevišti prosadil jako uznávaný dramatik šesticí her z chudého západoirského venkova, které tvoří dvě volné trilogie. Ta první je označována jako **Connemarská trilogie** (někdy též „Leenanská“ podle vesnice, v níž se odehrává děj) a patří do ní hry **Kráska z Leenane** (1996), **Lebka z Connemary** (1997) a **Osiřelý západ** (1997).

Aranská trilogie se odehrává na přilehlých Aranských ostrovech a tvoří ji hry **Mrzák inishmaanský** (1997), **Poručík z Inishmoru** (2000) a **Smrtky z Inisheeru** (2001). Ve své sedmé hře **Pán Polštářů** (2003) McDonagh irský „zapadákov“ opustil, avšak své poetice, založené na svěžím, i když často dost černém humoru, zůstal věrný. **V roce 2006 se prosadil i jako filmový tvůrce, když získal Oscara za svůj první autorský krátký film Six Shooter.**

S poručíkem z Inishmoru za.... Za co vlastně?

Málokterá země dokázala proměnit svůj obraz tak dokonale, jako se to v nedávné době podařilo Irsku. Ze zaostalé, obavy budící země se náhle stala moderní, sebevědomá a téměř zázračně prosperující ekonomická velmoc, kterou si kdekdo v dnešní Evropě bere za vzor.

Martin McDonagh tuto změnu patrně také zaregistroval, nicméně ve svých hrách se nechával inspirovat původním irským archetypem, v němž pro modernost a prosperitu není místo, zato se o to více do popředí dere ona zaostalost a z ní se rodící obavy. V Poručíkovi z Inishmoru si McDonagh vybral téma, které je stále aktuální - ozbrojený boj, kteří jedni chápou jako národněosvobozenecký, druzí jako teroristický. V Irsku je rebelská (povstalecká) tradice součástí národního folklóru, písně o boji za svobodu proti Angličanům se tam zpívají dodnes (stačí zabrousit na youtube.com a vybrat si z přehršle „rebelských“ songů) a McDonagh dvě z těchto písní cituje i ve své hře. Zároveň nechává své postavy glosovat nedávnou i vzdálenější historii Irska, což může pro méně poučeného českého diváka představovat menší komunikační problém. Abyste si lépe rozuměli s naším autorem, pokusíme se alespoň ve zkratce vysvětlit historické události, na něž ve svých replikách McDonaghovi hrdinové narážejí.

V pátém obraze se Joey a Brendan dostanou do zásadního sporu, když si připomenou jednu z traumatických událostí moderních irských dějin.

Joey: To je tak podobný těm hajzlům anglickejm. Obklíčit pár ubohejch irskejch koček a pak, když se chudery pokusej zdrhnout, naprat to do nich zezadu, jako o Krvavý neděli. Brendan: O Krvavý neděli se kočky nestřílely, nebo jo, Christy? Joey: Jde o princip, a ten je stejnej, vole.

V katolickém severoirském Londonderry se 30. ledna 1972 konala nepovolená demonstrace, jíž se účastnilo zhruba deset tisíc lidí požadujících propuštění všech internovaných, kteří byli bez soudu zatčeni pro podezření ze spolupráce s IRA. Britské jednotky (První výsadkařský prapor) zahájily palbu, třináct lidí zemřelo na místě, čtrnáctý podlehl zraněním později, dvacet šest lidí bylo zraněno. Armáda tvrdila, že demonstranti stříleli jako první, mrtví však zbraně neměli. Událost vyvolala vlnu násilností na obou stranách a dodnes nebyl masakr spolehlivě vyšetřen. Johna Lennona událost inspirovala k protianglickému protestsongu, hitem se ale stala až skladba, v níž Krvavou neděli reflektují irští U2 – Sunday, Bloody Sunday.

...který se svým pohledem na jinou historickou událost.

Joey: Nikdy bych do INLA nevstoupil, kdybych věděl, že se chystaj pobíjet kočky. Tím INLA v mejch očích silně poklesla. Jako když jsme odpálili auták pod Airey Neavem. Nemůžete někoho vyhodit do luftu jen proto, že má blbý jméno.

Airey Neave /1916 – 1979/ (výslovnost jeho křestního jména je stejná jako u adjektiva airy / vzdušný/) byl anglický politik a oblíbený válečný hrdina. V roce 1940 byl zraněn a zajat v Calais a tak dlouho se pokoušel o útěk z německého zajetí, až se mu to v lednu 1942 skutečně povedlo. Poté se stal agentem výzvědné služby a jako známý válečný hrdina dokonce četl obžalovací spis na Mezinárodním válečném tribunálu v Norimberku. Do politiky vstoupil již v padesátých letech, ale jeho kariéra dosáhla vrcholu až v polovině sedmdesátých let, kdy se stal velmi blízkým spolupracovníkem Margaret Thatcherové.

Jako stínový ministr pro Severní Irsko byl zastáncem bezpodmínečné integrace Ulsteru do zbytku Británie. Když vyjížděl 30. března 1979 z parkoviště před Westminsterským palácem vybuchla pod jeho autem bomba. K atentátu se přihlásila Irská národněosvobodenecká armáda (INLA, která vznikla v roce 1974 jako marxisticko-leninská frakce odštěpením od IRA). Existují však i teorie, které dávají Neavyho smrt do souvislosti s jeho působením v rozvědce, kde měl odhalit rozsáhlou korupci. Za atentátem by pak stáli agenti MI6, či dokonce CIA.

Svou hlubokou znalost starších irských dějin prokáže i Christy, když podnikne nenadálý historický exkurz až do poloviny sedmnáctého století.

Christy: Jestlipak víš, kolik koček svého času pozabíjel Oliver Cromwell?

V letech 1653 až 1658 krvavě potlačil irské protianglické povstání Oliver Cromwell v čele parlamentní

Vývoj v dnešním Irsku však dává naději, že Padraic i Mairead budou představovat již překonanou stránku národní historie. Od roku 1998 se vedou mírová jednání o budoucnosti Ulsteru, jejichž základem je tzv. Dohoda z Velkého pátku, uzavřená v dubnu 1998, pro kterou v oddělených referendech v obou částech země hlasovalo v květnu téhož roku 85 procent hlasujících. Ačkoli jednání nejsou bez komplikací, přece jen lze doufat, že k nové eskalaci násilí již nedojde...

Umírající rebel

**Když zhoustla tma a utichly zbraně
a měsíc shléd na O'Connol Street,
šel jsem až tam, kde padli slavně
ti, které Bůh u sebe chtěl mít.**

Otec tam stál, svého syna hledal:

„Synu můj, zdali jsi živ?“

**„Ach, otče, ne, syn už tu není,
Bůh jej do nebe povolal dřív.“**

Slyšel jsem pláč a slzy viděl,

bolest svou chtěl vyplakat:

**„Byl to můj syn, statečně bil se.
Byl to můj syn, statečně pad.“**

O kousek dál ležel mladý rebel, v modlitbách tam umíral:

**„Kéž vlasti mé požehná nebe,
kéž by náš boj Bůh požehnal!“**

Ref:

**Můj chrabý syn v Dublinu padl,
život svůj položil rád.**

**Písničku irskou na irskou harfu
statečné hochy naučil hrát.**

aréna **91609** **komorní scéna**

28. října 2, 701 85 Moravská Ostrava
www.divadloarena.cz

Nositel autorských práv k dílu zastupuje
DILIA, divadelní, literární, audiovizuální
agentura, Krátkého 1, Praha 9

Autorská práva k představení zastupuje
AURA-PONT, divadelní a literární agentura, spol. s r.o.,
Radlická 99, Praha 5

Komorní scéna Aréna, příspěvková organizace zřizovaná
a financovaná statutárním městem Ostrava.

Divadelní inscenace realizujeme
za finanční podpory MK České republiky

generální partner

SKUPINA ČEZ

partner:

mediální partneři:

DNES

program
společná studio divadla

ČESKÝ ROZHLAS
OSTRAVA

